

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputatio || excellentium. D. doctoru[m] Iohannis Eccij &
|| Andre[a]e Carolostadij q[uae] cepta est Lipsi[a]e ||
XXVII. Iunij. An. M.D.XIX.**

**Eck, Johannes
Karlstadt, Andreas**

[Erfurt], 1519

VD16 E 320

Martinus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-32477

¶ Martinus.

¶ Contra solutiones replicat egre: d. d. ex Augusti dicente Omne meritū hīc comparatur. atq; agente de purgatorio q post mortem solū recipiam? qd egerimus. Bideo breuissime ergo nō est purgatoriu. aut purgatoriu erit qd recipiat pro vita p̄terita. quare patet Augusti: non posse de purgatorio intelligi. nō est hoc egerunt in vita p̄terita vt purga: reciperent. quāq; et hec auctoritas mihi patrocinet q meritū quo merent̄ iuari hīc meruerūt. ego aut̄ fateor: intelligere me nō posse quō iuent̄ anie in purga: z liberent̄ absq; vilo munere gratie per solam ablationem penarū. intelligat qui potest.

¶ Deinde dicit hoc falsum esse ventalia non remittit sine augmento gratie. ¶ Quādo q̄ vult: d. d. q ventalia possunt remitti absq; augmento gratie non cōcedo donec prober. Immo est contra exp̄sum textū ad Ro: 7. Salarias. s. Vbi apostolus dicit. Venundat̄ sum sub peccato. quis liberabit me de morte corpis huius? r̄s̄ndet. Gratia dei p̄ Iesum Ch̄istū. Certū est aut̄ apostolū nō fuisse in peccatis mortalib: Cetera relinquo future disputatiōi inter egre: d. d. Andream z Johannē Ecclesiū. Et hoc erroneū est q ventalia pctm̄ deum nō offerunt. cum displiceat deo omne inmundū. et reprobet eum qui minima soluerit. Matth. 5. nec pbant d. d. sufficere q satis patiantur.

¶ Sc̄do criminat q nec vnam literam p mea sententia induxerim. cum ipse p recentiorū sententia tot scripture z patrum induxerit auctoritates. Respondet Eo magis mihi suspecta eius sententia. quo plures induxit. q; per capillos et obrorio collo adduxit. sicut in p̄cedentib: satis dixi. Qm̄ peccat qui dubitat in cogitationib: suis q̄ qui dubia sua verbis diuinis nititur statere.

¶ Dicit etiam nō constare sibi qui p articulis fidei op̄niones Thome vel aliorum statuerint q; ecclesie lumina cū scriptura adduxerit. monet q̄ vt videam quos appellam theologistas. dixi hodie z iterum dico. p̄mitto op̄niones esse op̄niones. neminiq; hoc vitio verto. sed trahere repugnantē scripturā in alium sensum pro p̄firmandis op̄nionib: et in hoc pertinaciter stare. hoc dico theologistarū esse officium.

¶ Ad aliud de canone libroꝝ vbi n̄r̄s̄ Hiero: et concilij Floren: auctoritate mauiit credere concilio qd a spū sancto regitur. q̄ mihi et gratias ago. p̄ hoc est sapit nunq; volui mihi credi. sed respondeo breuiter. conciliet ipse p̄imum Hiero: sibi qui in plogo galeato Machabeoꝝ libroꝝ z nōnullos alios mentis feste inter apocrypha recenset qua auctoritate sit vt mihi liber Machabeoꝝ sit gratus z pbatus. sed cōtentiosus pateat ad repulsam. Satis hodie de p̄sillo dixi. Immo vt ipse mer d. d. dicit. conciliū non errat. si aut̄ errat non est cōciliū et vt meo sensu loquar. credo conciliū et ecclesiam nunq; errare in his que sunt fidei. in ceteris non est necesse non errare.

¶ Qd̄ vero exclamat latibulū hoc esse hereticorū. qui hac fiducia quaslibet op̄positiones auctoritatū refutarent. vel reciperent. Bideo. quare hoc non sunt conquesti sancti Augusti: Hiero: alijq; victoriosissimi hereticorū triumphatores. sed donatis ambiguis locis studuerunt certis z apertis locis pugnare hoc faciam? z de animab: in purgatorio. Ad rem Ad auctoritatū solutiones dixi a me cōtemp̄tos esse Augustinū Ambro: Bern: Hiero: Grego: Irido: cū gl̄os ordi: hoc p̄ modestia immo molestia Ecciana dixit. nimis cupidus mouent̄ inuidie. Dixi hodie non esse cōtemp̄tos a me z iterū dico. q̄ aut̄ meam gl̄osiam non accipit. non curo prober aut̄ ipse z suam. cum textus sit clarus de die v̄si et igne in q̄ reuelabit dies d̄ni. qd̄ et si potest trahi ad purga: vt dixi. et sic sententiam d. doctoꝝ non reprobant Purgatoriu sc̄z esse. non tamē potest hac intelligentia op̄lari os contentiosum.

¶ Trem z illud Matthe. 5. de carcere non p̄temp̄si pro Ambro: s̄i sententia. qd̄ addit d. d. verba Ch̄isti iudicare: debere solui vsq; ad nouissimū quadragesimam

ideo de inferno intelligi non debere. Si deo hoc satis elucitur p̄ dñm Hiero: quō
aduersus Heluidiū hanc dictionē donec recte exponit. vt non cogatur scire
qđ Ambrosium d. d. hic ponit. nam et sic Mart. i. scribitur de Joseph. nec
cognouit eam donec peperit filium suū. 2 tñ non sequit. qđ post partum coga
uouerit eā. Ita hic nō sequit qđ sit exiturus post solutionē. sed soluet 2 nō eribit.
¶ Qđ aut cōfutant qđ non peccauerit mortaliter dissentiens aduersario. atq̄
qđ et mortalia non sint contrita et venialia purgant in purga: dico qđ hic text⁹
non loquit de contritis mortalib⁹ nam contritū mortale. iam nō est mortale
et penitens iam non est dissentiens aduersario suo. Ergo de dissentiente 2 sic pa
manente loquit Chystrus. Transeo illud de casu ligni apud Ecclesiasten. vbi
Hiero: dicit intelligere p̄ Austrā statum bonum. 2 p̄ Aquilonē statū malum.
concedo vtrūq̄ et nihil ad purgatoriu.

¶ De mansione apud Iohannē certa vbi arguat in hūc modū. quō fiet certa
si fiat accessio gratie cui debeat altior mansio? potest idem argui de quolibet
fidelī post baptismū. cui est certa mansio ab eterno p̄destinata. Deinde in pur
gatorio existentes sic ordinati sunt. vt hoc modo ad certā mansionē veniant.
Illud etiam humanū argumentū nihil concludit qđ sequeret descendere cum
plurib⁹ peccatis melius habiturū esse qđ eum qui cū paucis. Et hec ratio bos
na est. timēdū est ne meretrix melior fiat qđ beata virgo. quasi nō sint differētes
gradus animarū in purga: cum ipse hodie sanctos velut p̄re ceteris p̄stantis
ores in purgatorio afferuerit. Deinde Syluestriū argumentū inducit. qđ pro
desertis si p̄durant in penis. nā sic 2 martyrib⁹ expeditet vsq̄ in diem iudicij
mor et pati quasi ignoret d. d. ad certam mensurā penas esse animab⁹: cōstitū
tas. nō ergo damnabile est orare pro mortuis. sicut nec damnabile fuit quod
apostolus p̄ se orauit et orari petijt. cum tamē cresceret virtus eius in infirmit
tate. Ita quilibet fidelis pro qualibet necessitate cuiuslibet fidelis debet orare
debet adiuuare. nō obstāte qđ ille p̄ necessitatē istā magis ac magis mereat. p̄ idē
volo solutū qđ contra obseruantā ecclesie 2 pietatem sit qđ dixi animā alienis
suffragiis liberatā min⁹ beati qđ si p̄ se satis patitur in purgatorio. hoc ves
lut corollariū sumpsit ex dictis meis vbi ego sensī animabus esse succurrendū
quantūlibet p̄fectus gen⁹ meriti esset iusticie diuine offis: 2 modis satisfacere.

¶ Damascenū transeo cum termino meriti 2 remitto ad p̄cedentia.
¶ Item iterum me carpit qđ nullo fulcit⁹ testimonio p̄tergo terminū meriti
ipse aut n̄ratur multis et neget. Si deo nullis n̄ratur 2 ipse nisi violenter intels
lectis. vt satis dictum est.

¶ Capere etiam me in verbis meis volens dicit me appellasse sententiā meā
opinionē. ergo male oppositū appellauerim errorē. dico sicut pius. Non so
lum opinionē sed 2 ignorantā appello meam sententiā. errorē appellauit non
p̄riam opinionē sed qđ opinionē p̄ veritate statuunt.

¶ Deinde auctoritatē de Roē Job 2 Daniel dicit non valere tñ pro extremo
iudicio nec possim hoc cōvincere ex litera. relinquo hoc iudicio melius sentien
tis. Cū textus manifeste habeat qđ pro hoīe ad tribunal qđ in morte fit rapto.
nec Job nec Dani: orient. qđ officio de iudicio extremo intelligit oportet. aut sal
tem non de purgatorio qđ p̄ mortuis in purgatorio orant Roē Job Daniel et

¶ Ad auctoritatē Apocalyp: recte dicit qđ demones in inferno. (ōs eccle
non laudent. sed blasphemant deum.

¶ Reliqua exclusus tpe doctor Martini vult signare in scheda et ostēdere dño
d. 2 dñs notarijs. obrulte aut sequenti loco infra scripta. ¶ Qđ demones in
inferno non laudent sed blasphemant deum scio. sed qđ ideo subtus terrā sig
nificet purgatoriu in quo cantent anime. non sequit. primū qđ sunt in tribula
tionib⁹ 2 penis. nec dum absterit de⁹ omnē lacrymā ab oculis eo: um. d. d. aut
negat cantare esse in tribulationib⁹ laudare deum. Ideo cōtra seipsum loquit

domi in d^o terra in purgatorio laude possit simul et penas in quib^{us} san^{cti} neg^o aut er ego q^o anime ideo cantent q^o habent certissimū signū beatitudinis hoc em̄ signū certissimū fuit pbandum. Deinde ego sub terram non dixi scire solum infernū, sed et alta quecūq^{ue} sub terra sunt, in quib^{us} om̄ib^{us} laus dei abin^{da} dar. Om̄ia em̄ sunt plena gloria: laude dei, qui laudabilis est in om̄ib^{us} op^{er}ib^{us} suis, alioquin oportet d^o doctore non solū purgatiōis p^{er} sub^{ter}ram intell^{ig}ere, sed etiam al^{ia} quod quartū p^{er} sub^{ter}ram mare cum eodē Apocalypsis, s^{ed} em̄ sub^{ter}ram mare rectet et om̄ia que in eo sunt, rectius ergo creaturas omnes hoc quaternario intelligimus scatas. H^{ec} que d^ois Eccius imaginat.

¶ Q^uid autē in tribulationib^{us} laudare deum sit cantare probō non esse a me fictū, vt d^o d^o dicit q^o Ro^{ma} dicit gloriamur in tribulationib^{us}. 2. Psal^{terium}: 41. In die mis^{er} cordiā suam et nocte (i. tribulatione.) cantū est. 2. Jacobi s^{ed} tristat al^{ia} quis dicit equo animo et psallar. Itē benedicā d^o in om̄i t^{em}p^{or}e. D^o inquit t^{em}p^{or}e etiam aduerso, Contra vituperat ille de quo Psal^{terium}: Confitebit^{ur} t^{em}p^{or}e cum benefeceris ei. Fateo: autē hoc me nō dixisse de damnatis sub^{ter}ram, sed vt excluderē sententiā d^o doctōris volentis q^o cantare sit tantū de beatis in^{ter}is securitate in purgatorio.

¶ De canone misse non est content^{us} q^o dormire in pace ad corpus retuli q^o dicit canon: In Christo quiescentib^{us} non in sepulchro quiescentib^{us}: Porro quid res ferat ad animā corpus in mari aut aere versari ac non quiescere? Item quā (inquit.) corp^{us} exanie dicat dormire in pace: R^{es}pondeo nihil ista argutia valet, nam quiescentes in sepulchro aut vbi libet scdm corpus accati vere quiescent in Christo, hoc est vt Apocalyp^{sis}: 4. requiescat a lab^{or}ib^{us}: suis, videlicet q^o se parata anis a corp^{or}e iam nō laborat in corp^{or}e in varijs huius mudi molestiis, alioquin quō Christi corpus in sepulchro negabit dormire in pace, et quiescere in deo, cum in tot locis de eo sic loquat^{ur} scriptura, et cante ecclesia. In pace in idipsum dormit et requiescat, 2. Psal^{terium}: 15. et caro mea requiescet in spe. Itē Apocalyp^{sis}: 4. beati qui moriunt^{ur} in d^ono. Item Stephan^{us} actū. 8. obdormiuit in d^ono, q^o sine dubio de corp^{or}ali morte tropo scripture dicitur. Si Eccio nō dormit corp^{us} exanie sinat queso illud dormire suscitatur deo 2 scrip^{ta}: auertat^{ur}

¶ In fine dicit orari a nobis pro pace. non quā habent, sed quā habere a mis^{er}ia penarū contingat purgatis R^{es}pōdeo hoc est petitio p^{ri}ncipiū q^o pax illa securitatis quā habeant nondū est pbata, relinquit ergo q^o in pena sunt, et vt ab hac soluant^{ur} et pacem habeant oremus.

¶ H^{ec} om̄ia sic volo dixisse vt ostendā me ignarū esse eorum que in purgatorio agat deus, nimis eos audere qui hui^{us} ignorantie impatientes, potius fingere volunt sua q^o cōfiteri se ignorare, mea pbare nō possum, sed nec illi sua, quare recte mea conclusio id tm̄ voluit esse nec scripturis nec rōnibus pbaturū a^{li}as certas esse saltem om̄es de salute sua, et gratiam in eis non augeri sufficit q^o scilicet em̄ eas pati et nos debere eis succurrere. Cetera deo relinquenda solū.

¶ Acta sunt hec. 10. Julij presentibus 22.

Eccius p^{er} schedā rēdit. 11. Julij.

¶ Solationes reuerēt^{is} patris apparent mibi insufficientes potissimū q^o Aug^{ustinus} dicit nō loqui de purgatorio cum maxime id agat, scz de purga: H^{ec} negā dum est anis defunctor^{um} p^{ro}pterate suorū viuentiū releuari, cum p^{ro} illis sacrificium mediatoris offertur, vel elemosine in ecclesia fiunt, sed hec eis proficiat qui cū viuerent vt h^{ec} sibi postea p^{ro}desse possint meruerūt. Est em̄ viuenti modus nec tam bonus vt nō requirat ista post mortē, nec tam malus vt ei non p^{ro}ficiat post mortem. Quocirca hic om̄e mentū comparatur quo possit post hanc vitam releuari quispiam vel grauari. Inuic^{em} Zacher et dic Augustinū h^{ec} non de purgatorio loquantur.